

Bu zəfər Azərbaycan xalqının haqqı idi. Bu zəfər tarixi ədalətin bərpası, tək-cə ölkəmizdə deyil, regionda sülhün, əmin-amanlığın bərqərar olması idi. Bu zəfər böyük siyasi gücün, savadlı, ağıllı, uzaqqörən lider düşüncəsinin, Vətən üçün canından keçməyə hazır olan oğullarımızın qeyrətinin, xalqla dövlət birliyinin təntənəsi idi. Kökləri çox-çox qədimlərə dayanan Azərbaycan xalqının tarixində səhifələrində çox sayda şanlı qələbələri olub. Lakin bu qələbələrin heç biri istər siyasi, istər mənəvi baxımdan, istərsə də hərbi baxımdan 8 Noyabr Zəfərinə bənzəmir.

Mənfur qonşularımızın dənizdən-dənizə “böyük Ermənistan” yaratmaq xülyaları tarix boyu ciddi münafişələrə səbəb olub. Həmişə də onlar bu arzularını məhz Azərbaycan coğrafiyası üzərindən həyata keçirmək istəyirdilər. İrəvanın, Zəngəzur, Göyçə mahallarının ermənilərə verilməsi, bu addımların hansı şəkildə həyata keçirilməsi tarixdən hər birimizə yaxşı məlumdur. O da bizə məlumdur ki, Azərbaycan dünyada nadir dövlətlərdəndir ki, yüz ildə iki dəfə müstəqilliyə nail olmuşdur.

oğullarımızı heç bir qüvvə saxlaya bilmirdi. Demək olar ki, bütün şəhidlərimizin taleyinə nəzər saldıqda eyni kadrlara şahidlik edirik: onlar döyüşə könüllü getmişdilər, yaralandıqlarını gizlədirdilər. Hospitalardakı yaralı əsgərləri həkimlər saxlaya bilmirdilər, geriycəbəhəyə qayıtmaq istəyirdilər. Bütün bunlar birliyin, bir yumruq kimi birləşməyin nəticəsi idi. O yumruq ki, “İlanın” başını əzdi və haqqı bərpə elədi.

Bu zəfəri qazananların hər birinin taleyi, döyüş yolu ayrıca bir dastana, əfsanəyə,

Sovet imperiyasının dağılması həm bütün dünyada təlatüm yaratdı, həm də İttifaq ölkələrini sözün əsl mənasında tarixi sınağa çəkdi. Bir neçə ilin içində mənfur ermənilər əzəli torpaqlarımızı caynaqlarına keçirdilər və Azərbaycan xalqı otuz il bu torpaqlara həsrət qaldı. Ümummilli liderin məktəbini keçmiş, uzaqqörən Prezidentimiz yaxşı bilirdi ki, belə vəziyyət ömürlük davam edə bilməz. Odur ki, hakimiyyətə gəldiyi gündən etibarən o, əslində, apardığı sülh danışıqları ilə bərabər, həm də müharibəyə hazırlaşdı.

Əslində, 44 günlük müharibə aysberqin görünən tərəfi idi. Ən müasir silahlarla, güclü hərbi texnikalarla təchizat, düşünülmüş hərbi taktika qüdrətli ordu yaradılması üçün mühüm şərt idi. Müasir ordu yaradılması uzun zaman, səbr, ağıl tələb edirdi. Azərbaycan Prezidentinin dünyanın ən

kitabə, kinoya dönəcə, hələ yüz illər araşdırılacaq, dərsləklərə salınacaq, onların qəbirləri müqəddəs ziyarətgaha çevriləcək. Onlar 44 günlük müharibə ilə gələcək nəsələ böyük bir vətənpərvərlik nümunəsi ötürdülər. Bu müharibə gələcək nəsillər üçün həm də böyük bir ibrət olacaqdır.

Əməkdaşı olduğumuz Bakı Slavyan Universiteti müharibəyə qədərki dövrdə də, müharibə zamanı da Azərbaycan dövlətinin apardığı haqq mübarizəsinə öz dəstəyini daim nümayiş etdirib. Əlaqədə olduğumuz bütün dünya ölkələrinin universitetləri ilə Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün çoxsaylı layihələr həyata keçirdik. Həmin günlər universitetimizdə böyük bir ruh yüksəkliyi, əzmkarlıq açıq-aşkar görünürdü. Döyüş bölgələrinə könüllü getmiş tələbələrımızdən nigrançılıq da bizi

nüfuzlu xəbər agentliklərinə verdiyi cəsarətli, əsaslandırılmış cavabları əsas xəbər manşetlərinə çevrilirdi.

Ermənilər inana bilmirdilər ki, otuz ildir sülh çağırışları edən Azərbaycan dövlətində bu güc-qüvvət var. Onlar bilməli idilər ki, Aprel hadisələri, Tovuz, Naxçıvan döyüşləri xalqımızın səbr kasasını bir gün daşıracaqdır. Politoloqlar, tarixçilər, peşəkar media mənsubları doğru olaraq qeyd edirlər ki, bu müharibənin bütün aspektləri ayrıca təhlil edilməli, geniş araşdırmalar aparılmalı, kitablar yazılmalı, filmlər çəkilməlidir. Otuz il ərzində ermənilər işğal etdikləri ərazilərdə yalnız istehkamlar, “müdafiə” divarları qurmuş, minalar basdırmışdılar. Və onların qurduğu otuz illik “müdafiə” divarını Azərbaycan 44 günə aşdı. Təbii ki, bu qələbə yalnız güclü Vətən sevgisinin, torpaq, yurd məhəbbətinin nəticəsində ola bilərdi.

İşğal altında olan yaşayış məntəqələrinin hər birinin azad olunması, hər bir əməliyyat dəqiq düşünülmüşdü idi və effektiv nəticə verirdi. Məqsəd yalnız qələbə idi. Rusiya telekanallarından birinə müsahibə verən erməni hərbiçisi deyirdi ki, Şuşa uğrunda gedən döyüşlərdə biz şoka düşürdük, dünən “öldürdüklerimiz” bu gün yenidən dirilib üstümüzə gəlirdilər, onlar yaralarını sarıyıb bir də hücum keçirdilər. Şuşanın döyüş yolu ilə azad edilməsi hər tarixinin misilsiz səhifələrindən hesab edilməlidir.

Qarabağ uğrunda döyüşlər tək-cə müharibə meydanında getmirdi. Bu savaş hər bir azərbaycanlının evində, qəlbində gedirdi. Ölkənin hər yerində səfərbərlik xidmətlərinin qarşısında böyük izdiham müşahidə edilir. Hər kəsin qanı çaşa gəlmişdi və artıq igid

daim gərginlikdə saxlayırdı. Ümumilikdə, 1990-2021-ci illər ərzində Bakı Slavyan Universitetinin 10 tələbəsi torpaq uğrunda qəhrəmancasına şəhid oldu: Mübariz Əliəhməd oğlu Əhmədov, Əli Hüseyn oğlu Məmmədov, Alov Əfqar oğlu Əzizov, Təhmasib Hadi oğlu Şükürov, Şahverdi Bəhlul oğlu Səfərov, Vüqar Natiq oğlu Süleymanov, Kənan Yalçın oğlu Rüstəmli, Nicat Ayaz oğlu Şükürlü, Elnur Əli oğlu Allahverdiyadə. Onlar həm də əsl vətəndaş olduqlarını sübut etdilər. Bu gün Bakı Slavyan Universitetinin foyələrində şəhid məzunların şəkillərini görə hər bir tələbə, müəllim, əməkdaş ayaq saxlayır, kövrəlir, kədərənir, eyni zamanda, qəlbi iftixarla dolur! Onların qanı yerdə qalmadı, əbədi zirvəyə ucaldılar.

Bir neçə gündən sonra Azərbaycan xalqı qələbəsinin ildönümünü qeyd edəcək. Qoy, bu savaş Azərbaycanın tarixində son müharibə olsun! Azərbaycan dövləti xalqla əl-ələ verib yalnız qurub-yaradacaq, otuz ildir qan tökülən torpaqlarda bundan sonra əbədi bahar yaşanacaq! Hər kəs bunu müşahidə etməkdədir! Otuz ildir ki, “Qarabağ Ermənistanıdır” – deyən ermənilər bu torpaqlarda minadan başqa heç nə “əkməyi” bacarmadılar. Azərbaycan Prezidenti isə cəmi bu torpaqlarda xariqələr yadır. Dünyanı heyrətə salan layihələr və Vətən eşqi ilə hər kəsə sübut etdi ki, Qarabağ Azərbaycandır!

Rafiq NOVRUZOV,
Bakı Slavyan Universitetinin elmi işlər
üzrə prorektoru, professor,
Könül ZEYNALLI,
Tələbə Elmi Cəmiyyətinin sədri,
doktorant